

Asia: VN/31974/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit kotoutumislakia koskevaan lakiehdotukseen

Perusmuotoinen tai monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma (12-22 §)

19§ Jos perheellä on asiakkuus sosiaalihuollossa, tulee perheen kotoutumissuunnitelma tehdä yhdessä/yhteistyössä kunnan ja HVA:n kanssa.

Kotoutumiskoulutus (24-25 §) ja omaehtoisen opiskelun tukeminen (26-30 §)

-

Yleiset kommentit kunnan kotoutumisohjelmaan (11 §) ja monikielinen yhteiskuntaorientaatio (23 §)

-

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palvelut (3 luku)

33§ Lisäys tekstiin: ...jos hänellä ei ole määrätty edustajaa aikaisemmin.

34§ Näkemyksemme mukaan ELY ei oikea taho vastaamaan edustajatoiminnan ohjauksesta, suunnittelusta ja valvonnasta.

Kuntaan ohjaaminen (4 luku)

39§-41§ Hyvinvointialueen tulisi olla selkeämmin osallisena kv. suojelua saavien kuntiin ohjaamisen prosessissa. Kuntiin ohjautuvilla asiakkailta on pääsääntöisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tuen tarvetta sekä pakolaisuuteen liittyvien trauma tms. erityispalvelujen tarvetta. Lakiesityksessä hyvinvointialueen asema yhteistyön suunnittelussa näyttäytyy harkinnanvaraisena. On tärkeä varmistua siitä, että hyvinvointialue on läsnä alueellisessa suunnittelussa. Hyvinvointialuetta tulisi lähtökohtaisesti prosesseissa alusta alkaen.

42§ KV-suojelua saavien myöhemmin Suomeen saapuvien perheenjäsenten vastaanottopalvelut (ml. asuminen), kuka vastaa? Nykyisissä sopimuksissa (ainakin Turussa) kunta vastaa. Olennaista on että vastuut ja roolit on selkeästi määriteltä siinä ketä vastaanotetaan kuntaan ja samalla myös varmistetaan siitä, että sotepalvelut vastaanotetuille pakolaisille saatavilla.

Kunnan, hyvinvointialueen ja valtion tehtävät (5-7 luvut)

45§ Kunnan on... (sana 'tarvittaessa' pois tekstistä)

46§ Hyvinvointialueen tulee osallistua yhteistyöryhmän toimintaan (ei pelkästään 'voi osallistua')

49§ Ohjausveloitteen tulee toimia myös toiseen suuntaan, kunnasta Hyvinvointialueella.

Valtion korvaukset (8 luku)

58§ mukaan kunta tekee sopimuksen ELY-keskuksen kanssa pakolaisten vastaanotosta. Sopimus on edellytys kustannusten korvaamisesta. Tämän lisäksi kunnassa tulee olla laadittuna pakolaisohjelma. Tässä kohdassa ei ole mainittu mitään hyvinvointialueen korvauksista ja sopimuksen mahdollisista vaikutuksista niihin. Hyvinvointialueen rooli on jäänyt tästä kohtaa kokonaan pois. Voiko olla niin, että mikäli joku kunta on laiminlyönyt veloitteensa laatia kotoutumisohjelma ja sopimus, tämä vaikuttaisi hyvinvointialueen korvauksiin?

60-61§ Nykyisin tulkitsemisesta aiheutuvat kustannukset on kv. suojelua saavien osalta korvattu erikseen ilman aikarajaa, mikä käytäntö tulee sisällyttää myös uuteen lakiin. Haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien ymmärretyksi tuleminen ja ymmärtäminen on turvattava erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon asiointikäynneillä.

64§ Erityiset syyt kustannusten korvaamisen perusteena olisi hyvä jotenkin määritellä.

67§ Prosessi on nykyisin hankala ja monimutkainen, eikä uusi laki näytä tuovan asiaan muutosta. Olisi perusteltua määritellä mitkä kustannukset ovat hyväksyttäviä (esim. sote-kustannukset). (Joutsenon) vastaanottokeskuksen johtajalta lausuntojen pyytämisestä tulisi luopua kokonaan. Sosiaalihuollon ammattihenkilön palvelutarpeen arvioinnin tulee olla riittävä peruste.

79-90§

Laissa keskitytään vahvimmin kunnan rooliin ja tiedontarpeeseen. Olisi tärkeää, että myös hyvinvointialueen tiedonsaanti huomioitaisiin. Esimerkiksi tilanteissa, joissa kunta neuvottelee ELY-keskuksen kanssa kiintiöpakolaisten vastaanotosta, tulisi myös hyvinvointialueen tiedonsaanti

turvata. ELY-keskuksen kautta maahanmuuttovirastolta ja UNHCR:ltä saatavat tiedot muodostavat pääsääntöisesti sosiaalihuoltolain mukaisen palvelutarpeen arvioinnin perustan. Tiedot sisältävät usein sosiaali- ja terveydenhuollon tietoa ja niiden olisi oltava hyvinvointialueen saatavilla ja käytössä ennen maahan saapumista. Tällaisten tietojen käsittely edellyttää sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön osaamista. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietoja tulisi luovuttaa ainoastaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöille.

Tiedonsaanti ja tietojärjestelmä (9 luku)

-

Yleiset kommentit muihin lakiehdotuksiin

-

Vaikutusten arviointi ja muut perusteluja koskevat huomiot

-

Virta Minna
Turun kaupunki / hyvinvointitoimiala